

vergadering **C327**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 23 juni 2022

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het door de sociale partners bereikte akkoord voor de dienstensector – 3297 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het akkoord in de dienstensector – 3302 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Yves Buysse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het ontwerpakkoord voor de dienstensector – 3327 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het sociaal akkoord in de dienstensector – 3374 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de werknemers die onvrijwillig minder uren presteren – 3313 (2021-2022)	10
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de procedure van de lokale diensteneconomie om Oekraïense vluchtelingen aan het werk te helpen – 3383 (2021-2022)	12
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de maatregel voor het invullen van knelpuntberoepen en het bevorderen van de interregionale mobiliteit – 3402 (2021-2022)	15

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het door de sociale partners bereikte akkoord voor de dienstenchequesector – 3297 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het akkoord in de dienstenchequesector – 3302 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Yves Buysse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het ontwerpakkoord voor de dienstenchequesector – 3327 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het sociaal akkoord in de dienstenchequesector – 3374 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Voorzitter, het langverwachte sociale akkoord in de dienstenchequesector is eindelijk een feit. Tien maanden onderhandelen, en ook wel wat actie voeren in het kader van de 'grote schoonmaak', maar er is een akkoord. Halleluja! In de nacht van 8 op 9 juni is het akkoord blijkbaar bereikt. Dit is de tweede keer dat de sectorale onderhandelingen zeer stroef verlopen, minister. We zijn uiteraard blij dat ze toch wel een goede afloop hebben gekend. Deze keer was de verplaatsingsvergoeding het laatste struikelblok. Die was tot nu toe niet voldoende om de verplaatsingskosten te dekken, zowel voor het woon-werkverkeer, als tussen klanten.

De vragen om uitleg die ik schriftelijk heb geformuleerd zijn zeer concreet, maar eigenlijk een beetje achterhaald, minister. Ik heb de krant gelezen op de dag van de schoonmaak, waarin u gecommuniceerd hebt over de inhoud van het akkoord. Ik ga mij dus al een beetje verder wagen, als dat mag.

U hebt de cijfers gegeven en die zijn uiteraard helder. Mijn vraag is eigenlijk: zijn er, behalve het sluiten van het sociaal akkoord, dat u en uw voorganger als voorwaarde hadden gekoppeld aan het vrijmaken van de geïndexeerde omruilwaardemiddelen. Zijn er nog andere voorwaarden aan verbonden? We weten allemaal dat het een sector is met een zwaar beroep. Ik denk dat huishoudhulp een zwaar beroep is. Zowel de werkgevers als werknemers van de sector geven altijd blijk van veel aandacht en zorg voor hun medewerkers. Mijn vraag is eigenlijk: zijn er rond omkadering, rond werkbaar werk, in het akkoord elementen die het beroep aantrekkelijker kunnen maken? We hebben natuurlijk heel veel openstaande vacatures in de dienstenchequesector, en het is de wens van ons allemaal om die zo snel mogelijk ingevuld te krijgen. Dat is een bijkomende vraag, naast het algemene kader.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dank u wel. Halleluja, er is een akkoord. Dank ook aan u, minister, om daar hard aan mee te werken. Ik heb toch ook op de sociale media het respect en de waardering vanuit Federgon voor uw massagewerk kunnen lezen. Ook hulde aan u dus, minister. Geen evidentie! Het is een akkoord waarmee wij hier, alleszins in deze commissie, partijoverschrijdend zeer blij zijn.

Mensen die in de dienstenchequesector werken zijn mensen die doorgaans een vrij laag loon hebben vergeleken met anderen. Het zijn mensen bij wie het verschil tussen werken en niet werken klein is. Het is dus eigenlijk de groep mensen voor wie we het meest respect mogen hebben voor het feit dat zij de stap naar werk zetten. Hun werk verloopt niet altijd in de meest evidente omstandigheden en vereist ook een grote wendbaarheid. Grote hulde dus ook aan alle huishoudhulpen, en ook aan Federgon dat toch sterk en proactief heeft bemiddeld. Het is een sector waar de rentabiliteit niet evident is, en waar wij voorwaardelijk gesteld hebben, onder impuls van collega Gennez – die de minister gisteren een clown noemde, dat was volgens mij een foutje –... *(Opmerkingen van Caroline Gennez)*

Neen, het is allemaal zeer belangrijk. Het akkoord is zeer goed. We vinden het zo belangrijk dat we dit toch eens in het parlement wilden brengen.

Minister, wat is uw standpunt? Denkt u dat we nu naar een duurzame periode van sociale vrede gaan in die sector? Denkt u dat de trein vertrokken is?

Quid de rentabiliteit? We hebben er die voorwaardelijke maatregel aan gekoppeld, aan die indexering. Zal dat nu van kracht worden?

Er werd ook afgesproken om de langetermijntoekomst van de sector te verduurzamen. Zijn daarrond specifieke maatregelen voorgesteld? Wat ziet u in uw glazen bol?

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Na een lange periode van onderhandelingen bereikten de vakbonden en de werkgeversorganisaties eindelijk een ontwerpakkoord binnen de dienstenchequesector. De inhoud van het akkoord was op het moment dat ik mijn vraag indiende nog niet openbaar gemaakt. Maar intussen zijn de belangrijkste elementen bekend. De brutolonen mogen vanaf juni tot het wettelijk toegestane maximale percentage verhogen. Daarbij is er ook de belangrijke afspraak dat de baremieke anciënniteit zal worden bekeken op basis van de ervaring in de volledige sector en van de ervaring beperkt tot de onderneming. Belangrijk is ook de verhoging van de vergoedingen. Dat is een punt dat toch wel enorm ter discussie stond voor de verschillende soorten van verplaatsingen, zoals woonwerkverkeer en het doen van boodschappen voor klanten. Die vergoedingen zijn nu toch iets rooskleuriger.

Ik heb volgende vragen. Hoe evalueert u als minister dit akkoord? Verbetert dit de arbeidsvoorwaarden van huishoudelijke hulpen in voldoende mate? Het is natuurlijk in essentie een federaal akkoord. Maar toch had ik graag geweten welke initiatieven u als minister sinds de vorige bespreking in de plenaire vergadering hebt genomen om het akkoord te faciliteren. De Vlaamse Regering had toegezegd om de inruilwaarde op de dienstencheques volledig te indexeren als er een sociaal akkoord bereikt zou worden. Daarvoor was 40 miljoen euro gereserveerd. Vanaf wanneer zal die indexering plaatsvinden? Zelfs na die aanpassing zijn de lonen in het beroep van huishoudelijke hulp laag en het werk is fysiek zwaar belastend. Voor veel werkzoekenden maakt dat het beroep nog steeds onaantrekkelijk. Dat leidt tot een historisch tekort aan huishoudhulpen. Er zijn rond de 7.000 openstaande vacatures bij VDAB. Zullen de verbeterde arbeidsvoorwaarden van huishoudelijke hulpen meer werkzoekenden naar de dienstenchequesector toe leiden? Gaat de Vlaamse Regering bijkomende maatregelen nemen om het beroep van huishoudelijke hulp aantrekkelijker te maken?

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Ook mijn vragen zijn misschien al wat achterhaald aangezien over het definitieve akkoord intussen gecommuniceerd is. Ik denk dat iedereen in deze commissie tevreden is dat er eindelijk een akkoord is. Dat akkoord

is heel belangrijk voor de mensen die actief zijn in die sector, voor de huishoudhulpen. Ik sluit mij aan bij de vaststelling van mijn medevraagstellers. Het is een vrij precaire groep op de arbeidsmarkt, een groep van kwetsbare mensen, die financieel niet altijd zeer sterk staan. Ik vind dat wij moeten blijven onderzoeken hoe we de arbeidsomstandigheden van die werknemers nog kunnen verbeteren.

Op 15 jaar is de sector enorm veranderd. Van een sector met vooral kleine en lokale vzw's is de sector geëvolueerd naar een commerciële sector waarin grote spelers een stevig marktaandeel hebben. Deze commerciële bedrijven maken – dankzij de overheidssubsidiëring – grote winsten, die soms worden doorgesluisd naar de aandeelhouders of naar andere takken binnen hun groep, bijvoorbeeld de uitzendbedrijven. Bedrijven rekenen ook steeds meer kosten door aan de klanten onder het mom dat dit gebruikt zou worden voor betere loon- en arbeidsvoorwaarden voor de huishoudhulpen. Dat is niet altijd het geval. Vlaanderen laat de vrije markt volledig spelen, terwijl Wallonië de kleine spelers meer mogelijkheden geeft, en in Brussel denkt men erover na om de prijs van de cheques te verhogen in het voordeel van de huishoudhulpen zelf.

Nu het sociaal akkoord er is, is voldaan aan de voorwaarde om de maatregelen in te voeren waarover de Vlaamse Regering in november 2021 besliste, namelijk een verhoging van de inruilwaarde, een aanpassing van het indexeringsmechanisme enzovoort. In de beslissing van de Vlaamse Regering staat dat deze maatregelen de koopkracht van de dienstenchequewerknemers moeten verhogen.

Ik heb volgende vragen. Hoe zal u ervoor zorgen dat de middelen die de Vlaamse Regering heeft vrijgemaakt vanaf 2022 effectief naar de huishoudhulpen gaan? Welke voorwaarden zijn er om dit uitgangspunt te garanderen? Collega Gennez vraagt dat ook. Algemeen is er aan de Vlaamse subsidies weinig regelgeving gekoppeld, zoals bijvoorbeeld met betrekking tot de omkadering en de opleiding. Bent u bereid om te bekijken op welke manier het subsidiekader kan aangepast worden ter verbetering van de arbeidsomstandigheden? Erkent u het belang van kleine en lokale vzw's in deze sector? Welke maatregelen stelt u voorop om deze spelers boven water te houden in een context van schaalvergroting? Hoe staat u tegenover een verhoging van de prijs van de dienstencheques?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, bedankt voor deze belangrijke vragen. Ik breng hulde een al die mensen die iedere dag het beste van zichzelf geven voor veel Vlaamse gezinnen. Op dit moment is Mieke dat bij mij thuis aan het doen. Ik waardeer haar werk bijzonder.

Het is inderdaad een opluchting dat er na die vele maanden onderhandelingen een sociaal akkoord is afgesloten. Dit akkoord is een stap in de goede en juiste richting voor de arbeidsomstandigheden van de ongeveer 100.000 huishoudhulpen in Vlaanderen. Zowel de werkgevers als de werknemers hebben het akkoord goedgekeurd. Dat is positief is voor alle partijen. Volgens de informatie die ik heb gekregen, is er in grote mate tegemoet gekomen aan de verzuchtingen van de werknemers. Zo wordt onder andere voorzien in een stijging van de lonen met 0,4 procent en wordt de verplaatsingsvergoeding, zowel voor woon-werkverkeer als werk-werkverkeer, aanzienlijk opgetrokken.

Het lijkt mij niet meer dan normaal dat de bescheiden lonen van de huishoudhulpen worden versterkt en dat men correct gecompenseerd wordt voor de verplaatsingen die men moet doen, zeker nu de brandstofprijzen sterk gestegen zijn. Over de exacte inhoud van het akkoord zullen we echter pas in de komende weken zicht krijgen nadat de federale procedures om het akkoord finaal te verankeren doorlopen zijn.

Hoewel we als Vlaamse overheid niet bevoegd zijn om ons te mengen in de loon-onderhandelingen, hebben we wel mee voor een doorbraak gezorgd door financiële ruimte te scheppen voor het overleg. Bovendien hebben we door de middelen te koppelen aan het sectoraal akkoord er ook voor gezorgd dat de bijkomende middelen de huishoudhulpen ten goede komen. Ik ben dus tevreden dat de Vlaamse Regering die koppeling heeft behouden tijdens het hele traject. Ook daarvoor bedank ik mijn voorganger.

Concreet werd vorige week door de Vlaamse Regering definitief beslist om de inruilwaarde van de dienstencheques vanaf 1 juli 2022 op te trekken van 24,88 euro naar 25,42 euro. We verhogen de inruilwaarde dus met 0,54 euro, waarmee we de gedeeltelijke indexering van de inruilwaarde in september vorig jaar en januari, maart en mei dit jaar compenseren. In de toekomst zal de inruilwaarde van de cheques bij elke overschrijding van de spilindex vanaf nu voor de volle 100 procent geïndexeerd worden. Voorts werd beslist om de inruilwaarde van de dienstenchequeprestaties die geleverd zijn van 1 januari tot en met 30 juni dit jaar te verhogen om ook voor deze periode de partiële indexering op te vangen.

De maatregel zal dit jaar 42 miljoen euro kosten, 73 miljoen volgend jaar en het jaar daarna 96 miljoen euro. Daarbij houden we rekening met één indexoverschrijding per jaar in 2023 en 2024. De kostprijs van deze maatregelen is hoger dan vorig jaar geraamd. Dat is volledig het gevolg van de hoge inflatie, wat op dat moment niemand kon voorzien. Deze bijkomende kost zal voor dit jaar worden opgevangen binnen de indexprovisie.

In principe zouden de maatregelen die we als Vlaamse Regering hebben genomen voldoende moeten zijn om de rendabiliteit in de sector te vrijwaren, zowel bij de kleine, middelgrote en grote bedrijven als bij de profit en de non-profitsector. Een prijsverhoging voor de consument is momenteel dan ook niet aan de orde. We blijven echter de rendabiliteit in de sector zeer nauw opvolgen. Indien er blijkt dat er nog moet bijgestuurd worden, zullen we dit uiteraard bekijken. Het is belangrijk dat het stelsel rendabel blijft voor alle spelers op de markt, en zeker voor de vzw's en de publieke sector die gekend zijn om sterk in te zetten op de kwaliteit van de tewerkstelling en de begeleiding van het betrokken personeel.

Collega's, jullie hadden eveneens vragen over de instroom in de sector. Dit is inderdaad een andere prioritaire uitdaging in de sector. Hoewel ook in deze sector de krapte op de arbeidsmarkt sterk speelt, hoop ik dat de verbeterde loon- en arbeidsvoorwaarden de poetshulpen kunnen overtuigen om in de sector aan de slag te blijven en nieuwe arbeidskrachten kan aantrekken. Met de jobbonus versterken we de bescheiden lonen in de sector bijkomend. Loon is evenwel niet het enige element om voor de sector te kiezen. We mogen niet vergeten dat de taken van een huishoudhulp praktische vaardigheden vereisen en dat de job fysiek zwaar is. Daarom zetten we ook in op werkbaar werk en de opleidingen binnen de sector. Dat doen we onder andere via ESF-projecten (Europees Sociaal Fonds) rond werkbaar werk in de sector, afspraken in het sectorconvenants of het opleidingsfonds dienstencheques.

Vorige week hebben we ook een ontwerp van decreet goedgekeurd om stages in de dienstenchequesector mogelijk te maken. Tot nu toe konden dienstenchequewerknemers die rol niet opnemen. Op deze manier zullen we mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt ook de mogelijkheid geven om de stap te zetten richting de dienstenchequesector.

Ik wil afsluiten met toch ook te wijzen op de positieve kanten van de job. Huishoudhulpen kunnen autonoom werken, met flexibele uren en vaak in de eigen omgeving. Deze voordelen kan de sector nog meer in de verf zetten om nieuwe arbeidskrachten aan te trekken. Zo werken we op verschillende fronten om nieuwe kandidaten aan te trekken voor de sector. Het gaat om betere arbeidsvoorwaarden

binnen het sectoraal akkoord, om de mogelijkheid tot stages in de sector, om inspanningen voor werkbaar werk en opleiding in de sector, en om aandacht voor de positieve kanten van de job. Op die manier hoop ik dat het dienstenchequestelsel ook in de toekomst een succesverhaal kan blijven.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Dat hoop ik uiteraard met u. Ik denk dat het 155.000 huishoudhulp en 750.000 gezinnen heel veel levenskwaliteit biedt, maar u hebt ook aangegeven dat 100 procent van de omruilwaarde retroactief is. Ze is ook recurrent, zal ik maar zeggen.

Er was een vraag bij de werknemers om er toch een aantal voorwaarden aan te koppelen, vooral om het statuut van de huishoudhulp ten goede te komen. Bijvoorbeeld: een gemiddelde contractuele arbeidsduur die lang genoeg is om een fatsoenlijk inkomen te genereren, een minimaal aantal uren vorming per jaar, een verplichte overeenkomst tussen klant en bedrijf rond de veiligheid van poetsproducten en dergelijke, een verplicht plaatsbezoek aan de klant vooraleer de eerste prestatie wordt geleverd. Al die dingen vragen een minimale inspanning van de bedrijven, maar komen zowel de kwaliteit van de dienstverlening, de veiligheid van het werk en ook het respect voor de huishoudhulp ten goede, denk ik. Ook weten tot wie ze zich kunnen wenden in geval van problemen is belangrijk.

Minister, het zal ook de kleine bedrijven, waar u naar verwijst, versterken. Zij hebben vaak een non-profitinslag. Zij geven al extra omkadering, staan dicht bij hun personeel en zijn kleinschaliger. Ik denk dus dat we die voorwaarden moeten verankeren om ook de kleine bedrijven te beschermen. Mijn vraag is: werkt u daarop verder?

Een tweede element dat ook zeer belangrijk is, is dat die mensen vorming krijgen. Het is geen rocket science. Laten we mensen relatief snel naar de werkvloer leiden, en dan aan volledige en correcte loon- en arbeidsvoorwaarden. Vandaag bestaat er met Vorm DC, het vormingsfonds van de dienstenchequesector, al een manier om opleiding op de werkvloer te geven. Het voordeel is dat de mensen die de opleidingen geven vaak zelf ook huishoudhulp zijn en daar een kleine vergoeding voor krijgen. Mijn vraag is of dat ook het geval is met het nieuwe systeem van de individuele beroepsopleidingen (IBO's), dat de Vlaamse Regering nu wil introduceren?

Mijn tweede en meer fundamentele opmerking bij de IBO is dat dit bijna een vorm van goedkope tewerkstelling is. De lonen zijn al keilaag, mensen hebben al moeite om rond te komen, en de vorming binnen het dienstenchequefonds bestaat al. Ik zie dus de meerwaarde van IBO niet, tenzij het drukken van de loonkosten. Dat kan toch niet de bedoeling zijn, denk ik. Ik zou zeggen: zet vooral in op het bestaande Vorm DC binnen de sector. Zorg dat de mensen die de vorming geven daar ook een kleine vergoeding voor krijgen, en zorg vooral dat huishoudhulp die aan de slag gaan meteen een volwaardige tewerkstelling hebben, eerder dan een IBO-stage waar slechtere loon- en arbeidsvoorwaarden tegenover staan. Mijn vraag is dus: het is heel goed dat er een akkoord is, maar om de sector te verduurzamen en meer volk aan te trekken is er toch nog wel een bijkomende voorwaarde nodig.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik denk dat wat collega Gennez zegt wellicht wel door iedereen gedeeld wordt, als we naar de situatie kijken. Het is bij mij misschien iets genuanceerder. Ik denk dat we nu rust hebben, en vrede, en dat we op het vlak van rentabiliteit toch minstens al een toekomstperspectief hebben. Maar ik denk dat we ook in de spiegel moeten kijken. Het is een sector met een systeem dat zeer broos is en dat moeilijk schokken zal kunnen blijven opvangen. De rentabiliteit is nog steeds laag. Het loon van die mensen is nog altijd niet wat het zou moeten kunnen zijn. Er zijn een aantal factoren die we altijd kritisch zullen moeten bekijken. Het feit dat de

prijs van de cheques goedkoop is lijkt me op dit moment legitiem, omdat het een instrument is waarmee we vrij uniek zijn in de wereld, om het broze evenwicht arbeid-gezin te behouden. Daar staat tegenover dat men een groot respect moet hebben voor die dienstverlening en vooral voor de persoon in kwestie.

Ten tweede hoop ik dat de jobbonus ook veel mensen in de dienstenchequesector kan helpen, want heel veel poetshulpen zullen daarvoor in aanmerking komen. Wat is uw inschatting daarover, minister?

Daarnaast is er nog iets dat we hier de vorige keer op tafel gelegd hebben: als een klant annuleert dan wordt de poetshulp vaak niet uitbetaald. Kunt u daar misschien nog informatie over geven? Ik denk dat we daar een periode moeten bepalen tot wanneer je kunt annuleren. Op een bepaald moment stopt het ergens, ik vind dat er een minimumperiode moet zijn.

Laat ons nu even genieten van het akkoord en van de rust die er is in de sector. Maar laat ons ook, collegiaal zoals we zijn, de sector goed in de gaten houden, en blijven helpen waar we kunnen helpen.

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): In het model van de dienstencheques zijn er in feite vier spelers. Dat zijn vooreerst de medewerkers zelf, waarover het vandaag vooral over gaat. Er zijn de klanten, die dankzij de cheques zich ten dele kunnen laten ontzorgen. De Vlaamse overheid steekt er veel overheidsgeld in. Ten slotte zijn er de bedrijven die alles in de praktijk moeten organiseren. Alle vier die spelers zijn noodzakelijk, elk met hun eigen invalshoek. Die van de medewerkers zelf is vandaag al toegelicht. Zij hebben toch al een aantal kleine stappen vooruit gezet. Niemand betwist dat dit meer dan terecht is. Ook de werkgevers zijn ervan overtuigd dat die mensen dat zeker verdienen. Voor de klanten verandert er in feite niets, en ook niet voor de Vlaamse overheid. Er was een engagement, en dat wordt nu uitgevoerd.

Toch moet ik hier ter sprake brengen dat de reactie van werkgeverszijde ietwat diffuser is. Ik stel vast dat er bij een aantal werkgevers scepsis te noteren valt. Door de koppeling van de beloofde volledige indexering aan het afsluiten van een sectoraal akkoord, werden de werkgevers een beetje in een moeilijker positie gedrongen. Daar kunnen wij toch niet omheen. Ondertussen stellen wij vast dat het verlies door de snel opeenvolgende indexeringen onhoudbaar en dramatisch geworden was. Daarom hebben de werkgevers dit akkoord aanvaard. Ik vind dat het onze plicht als parlementsleden is om niet alleen te kijken naar dit concreet akkoord maar ook naar de overlevingskansen van dit model.

Mijn eerste aanvullende vraag, minister, betreft uw uitspraak dat de rendabiliteit van de sector helemaal niet in het gedrang geraakt. Ik stel toch andere zaken vast bij bepaalde spelers. Ik verwijs naar het prognosemodel dat Idea Consult enkele jaren geleden heeft ontwikkeld op vraag van uw voorgangster. Dat toonde toen de beperkte marges die er waren aan werkgeverszijde. Door wat er nu is beslist, wordt die marge wellicht nog heel wat kleiner. Deelt u, minister, de vrees van bepaalde werkgevers dat het akkoord in de nabije toekomst kan leiden tot nog meer faillissementen of nog meer overnames door grotere spelers? Zou u dat een goede zaak vinden? Of voorziet u verdere initiatieven om het voortbestaan en de leefbaarheid van de vele honderden ondernemingen, zeker van de kleinere spelers, te blijven ondersteunen? Wat het overleg in het algemeen betreft, wil ik weten hoe u ervoor kunt zorgen dat sociale impasses zoals wij nu hebben meegemaakt, in de toekomst vermeden kunnen worden. Heel concreet: komt er een structureel overleg met de sector om alles te verduurzamen zodat het statuut van de huishoudhulpen en de werkbaarheid van de sector verder kunnen worden verbeterd?

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, dank voor uw antwoorden. Ik ben heel tevreden dat dit akkoord bereikt is. Ik ben ook tevreden over de manier waarop u het akkoord hebt toegelicht. Wij kunnen nu wat tegemoetkomen aan de koopkracht van die mensen met de indexering die ook retroactief gebeurt. Dat is allemaal goed nieuws. Ik sluit mij wel aan bij de vraag van collega Gennez over die IBO. Zij heeft daar zeker een punt. Het is belangrijk dat de correcte loonvoorwaarden daarin verankerd worden. Opleiding op de werkvloer is aangewezen onder begeleiding van iemand die het al doet. Zoals collega Gennez het mooi verwoordt, is het geen rocket science wat er nu moet gebeuren. Voor de rest kijk ik uit naar het moment waarop het definitieve akkoord naar buiten komt om eventueel bijkomende vragen te stellen.

In elk geval vind ik het belangrijk dat er een akkoord is bereikt. Het is een heel grote stap vooruit.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Wat IBO betreft: dat wordt toegepast in elke sector. De uitering kan gecombineerd worden met een toeslag van de werkgever. Dat is op zich goed. Mevrouw Gennez stelt een vraag over het verankeren van het akkoord in de kleine bedrijven. In de voorwaarden die staan in de cao en in de wetgeving zullen geen extra regels meer voorzien worden. De inhoud ervan kan ik vandaag nog niet volledig vrijgeven. Dat komt in de komende weken. Wat ikzelf wel positief vind, is dat uit onderzoek blijkt dat nagenoeg 100 procent van de huishoudhulp in aanmerking komt voor de jobbonus. Dat is een extra incentive voor hen.

Collega Buysse maakt zich zorgen over de rentabiliteit. Dat blijft inderdaad een belangrijk aandachtspunt. Ik heb ook gezegd dat wij dat van heel nabij zouden monitoren en indien nodig maatregelen zouden nemen. Ik wil er nogmaals op wijzen dat het gaat om 0,54 euro extra per cheque. Dat is in 2024 een incentive van 100 miljoen euro die de sector extra krijgt. Ik deel de mening dat we dat op dit moment alle kansen moeten geven. Wij moeten dat blijven opvolgen. Maar op dit ogenblik is het belangrijk om met het bereikte akkoord aan de slag te gaan. Dit akkoord moet alle kansen krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Dank u voor de duidelijkheid, minister. Eigenlijk zegt u dat er geen kwalitatieve maatregelen worden genomen of bijkomende voorwaarden voor werkbaarheid, vorming en omkadering worden gesteld. Mijn bezorgdheid blijft of IBO het beste instrument is voor de dienstenchequesector. IBO is eigenlijk traditioneel een instrument dat vooral geschikt is voor technische beroepen, langdurige stages. Binnen de sector dienstencheques bestaat er een vormingsfonds. Ik denk dat dit vormingsfonds en de voorwaarden die daarin van toepassing zijn met de vergoeding van de vormingsmedewerker en de volwaardige loon- en arbeidsvoorwaarden van de kandidaat-huishoudhulp, beter zijn voor de sector, de huishoudhulp en de duurzame instroom, dan hier IBO toe te passen. IBO betekent immers een vermindering van het loon tijdens de duur van de stage. Daarin verschillen wij van mening, minister. Wij zullen daarin blijven van mening verschillen. Maar wij gaan samen proberen de duurzaamheid van de sector te garanderen.

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Ik noteer, minister, dat u van het monitoren van de rentabiliteit een belangrijk punt zult maken. Ik ga u daar graag geregeld aan herinneren. Het gaat niet alleen maar om het belang van een van de vier spelers. Als de sector rendabel is, dan is dat goed voor alle vier.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de werknemers die onvrijwillig minder uren presteren – 3313 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dank u wel. Het is een heel rare formulering: 'werknemers die onvrijwillig minder uren presteren'. Maar er is een bijzonder interessant onderzoek geweest van het Steunpunt Werk. Zij hebben eigenlijk gezocht waar er nog potentieel zit om de arbeidskrachte aan te pakken en ze zijn toch tot een aantal interessante invalshoeken gekomen die ik zelf niet op mijn radar had staan.

Kort samengevat: zij zeggen dat van de honderd Vlamingen tussen de 20 en de 64 jaar – de beroepsactieve leeftijd – er 75 aan het werk zijn, 3 uitkeringsgerechtigd werkloos en 22 niet-beroepsactief. Zij zeggen: er wordt al gekeken naar de uitkeringsgerechtigde werkzoekenden, naar langdurig zieken, leefloners, vervroegde uittreeders en huisvrouwen en -mannen.

Maar 1 groep is onderbelicht, en dit gaat over die groep. Het gaat eigenlijk over mensen die aan het werk zijn, en die de ambitie hebben om voltijds te werken, maar die door omstandigheden deeltijds werken, omdat ze geen voltijdse job vinden. Daar gaat het over. Dat zijn dus mensen die meer uren willen kloppen, en die bij voorkeur voltijds willen gaan werken. Ik denk niet dat dit de oplossing zal zijn voor het personeelstekort, maar alle beetjes helpen. Er zijn dus 75 mensen op 100 aan het werk, en daarvan zouden er dus 6 in dat geval zitten. Het gaat dus toch over een aanzienlijke groep. Vandaar een aantal vragen, minister.

Hebben we die groep al in kaart gebracht? Op welke manier kunnen we die mensen in het vizier van VDAB krijgen, om hen te ondersteunen om voltijds te gaan?

Ontvangen de mensen die onvrijwillig minder uren presteren een deeltijdse werkloosheidsvergoeding of een andere uitkering voor de uren dat ze niet werken?

Wat zijn de drempels om meer uren te presteren?

Hoe ziet u die opportuniteit, als ik het zo mag noemen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega Ronse, voor uw heel interessante vraag.

Ik deel uw mening dat de groep mensen die vandaag onvrijwillig minder werkuren presteert – mensen die per definitie in een deeltijds stelsel zitten en die graag 100 procent zouden werken – een groep is die nog onvoldoende op de radar staat en die we nog onvoldoende belichten, maar die inderdaad wel extra beschikbaar potentieel vormt voor de arbeidsmarkt en dus kan ingezet worden om de 'gap' te dichten.

Ze zijn aan de slag maar geven aan dat ze graag meer zouden presteren. Je zou kunnen denken dat het heel eenvoudig is, aangezien ze zo dicht bij de arbeidsmarkt staan en snel inzetbaar zijn, maar uit de praktijk blijkt dat het vaak een complexer verhaal is.

Ik zal misschien eerst eens inzoomen op de groep die we hier voor ogen hebben. We kunnen daarin twee categorieën onderscheiden.

Enerzijds heb je de groep van deeltijds werkenden met een zogenaamde 'inkomensgarantie-uitkering' (IGU). Dat is een uitkering die je kunt aanvragen via de

uitbetalingsinstelling. De uitkering is gebonden aan een aantal voorwaarden die federaal zijn vastgelegd, zoals het aantal uren en het loon. Wie recht heeft op zo'n uitkering presteert dus onvrijwillig minder uren maar legt wel een verklaring af dat hij of zij meer zou willen werken dan actueel het geval is.

In dat geval zijn werkgevers die hen aannemen verplicht om bijkomende uren in dezelfde functie eerst aan hen aan te bieden. De deeltijds werkenden zijn verplicht om zich in te schrijven bij VDAB. Via de gegevensuitwisseling met de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) beschikt VDAB ook over de gegevens in verband met de betaling van die uitkering.

Deze mensen hebben een aparte categorie zodat ze herkenbaar zijn in de databank van VDAB, en VDAB biedt deze mensen een voltijds aanbod of een aanvullend aanbod.

Daarnaast, naast degenen met een inkomensgarantie-uitkering, heb je de groep die deze uitkering niet hebben maar zich vrijwillig inschrijven bij VDAB, als ze dat wensen. Deze werkenden krijgen ook een aparte categorie zodat VDAB ze ook als dusdanig kan herkennen.

Als we kijken naar de cijfers voor mei van dit jaar, dan waren er 15.397 deeltijdse werknemers met een inkomensgarantie-uitkering en 16.746 vrij ingeschreven deeltijdse werknemers zonder IGU.

Uw volgende vraag: wie onvrijwillig deeltijds werkt, doet dat meestal omdat er bijvoorbeeld een reductie is in het aantal arbeidsuren – daar kunnen verschillende redenen voor zijn –, of omdat er een flexibel uurrooster wordt opgelegd wegens technische of economische redenen. Deeltijds werkenden verkiezen vaak om meer uren te presteren bij dezelfde werkgever. Dat is een bekend gegeven. Er moeten dan ook meer uren beschikbaar komen in eenzelfde of gelijkaardige functie bij die werkgever, die combineerbaar zijn met het uurrooster dat de werknemer al opneemt. Dat zorgt ervoor dat het vaak niet zo eenvoudig is als op het eerste zicht zou lijken, om voltijds aan de slag te gaan.

Meer uren bij een andere werkgever opnemen lukt vaak ook niet wegens het uurrooster dat men heeft bij de eerste werkgever. Dergelijke drempels zouden kunnen worden afgebouwd door meer flexibiliteit te bieden binnen de uurroosters of door werknemers in andere functies uren te laten opnemen. Ook afspraken maken met andere bedrijven om beter af te stemmen qua uurrooster is een mogelijkheid.

Dan uw vierde vraag. Het is uiteraard belangrijk dat VDAB ook aan die groep een passend aanbod kan bieden. Het is een echte win-win om op deze groep nog actiever in te zetten, want ze zijn al actief op de arbeidsmarkt en ze zijn bekend bij VDAB. Dat zijn al twee drempels die we vaak hebben bij de niet-beroepsactieven. Ik heb begrepen dat de aanpak voor deze groep door de coronacrisis wat op de achtergrond geraakt is, maar in het nieuwe werkgelegenheidsakkoord zal ook deze groep opnieuw worden opgenomen en gaan we daarmee aan de slag.

Sowieso krijgen degenen die zich bij VDAB inschrijven loopbaansuggesties. Er is een ruim aanbod van deeltijdse jobs beschikbaar dat actief aan hen wordt voorgesteld. Van de in totaal 405.924 vacatures van de afgelopen twaalf maanden – het blijft een duizelingwekkend aantal – waren er in het Normaal Economisch Circuit zonder Uitzendopdrachten (NECzU) 104.236, of 25 procent, voor deeltijdse vacatures. 1 op 4 van de massa vacatures is op dit ogenblik dus specifiek voor deeltijds.

Er is dus een aanbod, maar er is mogelijk extra ondersteuning vereist om de matching te doen slagen. Daar ben ik alvast van overtuigd, dat dat nodig zal zijn. Daarom lijkt het zinvol om voor die groep een aantal mogelijkheden verder uit te diepen.

Ik wil in eerste instantie een beter zicht krijgen op de groep bij VDAB. We hebben hierover al wat ruwe data beschikbaar. Ik denk echter dat het een algemene vaststelling is, ook door het Rekenhof en degenen die VDAB al een tijdje volgen, dat er op het vlak van databeheer nog wel wat kansen liggen bij VDAB.

Ik kan een voorbeeld geven. Als we een actief aanbod willen bieden aan hen die deeltijds werken dan zou het interessant kunnen zijn om prioritair te focussen op de groep die een tewerkstellingsbreuk heeft die lager is dan 50 procent. Maar dan moet je dat bij aanmelding natuurlijk ook kenbaar maken bij VDAB. Momenteel kent VDAB de tewerkstellingsbreuk niet. Daar ligt volgens mij een grote kans, die we asap met hen ook willen opnemen. Globale cijfers geven aan dat 40 procent van de totale groep van mensen die onvrijwillig minder werkt, dat doet aan een tewerkstellingsbreuk onder de 50 procent. Daar zit dus zeker nog potentieel.

Naast het data-technische luik, wil ik ook in dialoog gaan met de werkgevers en werknemers van de betrokken sectoren die met de problematiek in contact komen, om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de mogelijkheden en moeilijkheden in de dagelijkse praktijk. Ik denk dat het belangrijk is dat we focussen op die sectoren waar deeltijds werken meer voorkomt, zoals in de zorg en de maatschappelijke dienstverlening, retail, administratieve en ondersteunende diensten, maar bijvoorbeeld ook in het onderwijs. Dat zijn sectoren die er bewust voor kiezen om deeltijdse krachten in te zetten, om een stuk flexibiliteit in het werk te kunnen brengen. Vaak worden die contracten in de praktijk, al dan niet tijdelijk, uitgebreid naar voltijds om vervangingen en dergelijke op te vangen.

Ten slotte wil ik in dialoog met de werkgevers, werknemers en VDAB afspraken maken over goede opvolging van de betrokken werknemers en tevens samen met hen nagaan hoe we de werkgevers kunnen aansporen om daarin hun verantwoordelijkheid op te nemen.

Tot daar, collega Ronse, een aantal antwoorden op de door u gestelde vragen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): *(De heer Ronse begint te praten zonder microfoon)* ... het feit dat er nog ongelooflijk veel potentieel is. Als ik u op het einde die tewerkstellingsbreuk hoor vermelden, dan ligt die bij heel veel mensen die onvrijwillig niet voltijds werken lager dan 50 procent. Dat betekent dus dat daar echt nog capaciteit is.

Ten tweede, door het engagement dat hier door de minister genomen wordt om die ook echt in kaart te brengen, en mee in het vizier van VDAB te brengen, hoop ik dat men op korte termijn die tewerkstellingsbreuk kan meenemen in de aanmelding, zodat VDAB dat minstens weet, en dat we dan op een slimme manier dat potentieel gaan benutten.

Ik heb eigenlijk geen verdere vragen, maar ik wil wel hulde en dank betuigen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de procedure van de lokale diensteneconomie om Oekraïense vluchtelingen aan het werk te helpen – 3383 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dat is natuurlijk minder goed nieuws. Het gaat om 1700 mensen uit Oekraïne, die ingeschreven zijn bij VDAB. De oorlog is intussen al een tijd aan de gang. Maar ik vind nog altijd dat wij over die mensen op zoek naar werk bij VDAB met heel veel voorzorg moeten spreken. Het zijn getraumatiseerde mensen, van wie de familie en vrienden op dit moment in levensgevaar zijn. Ze beschikken daarover niet altijd over informatie. Ik vind dat als zij willen werken, wij daarover ongelooflijk gelukkig mogen zijn. Maar wij mogen dat zeker niet eisen van hen.

Maar kennelijk zijn er heel wat van die mensen die dat wensen. Wat mij daarbij zorgen baart, is dat men soms 4 tot 5 maanden moet wachten op een toelating van VDAB vooraleer men in de lokale diensteneconomie (LDE) aan de slag kan bij lokale besturen, scholen, woonzorgcentra enzovoort. Dat zou komen doordat VDAB gebruikt maakt van internationaal gestandaardiseerde instrumenten om het functioneren in kaart te brengen en daarnaast moeten artsen of psychologen de nodige attesten voorleggen. U hebt zelf aangegeven, minister, dat u zou nagaan of de procedures beter kunnen. Vandaar stel ik u volgende vragen.

Hoe kunnen de procedures voor de LDE worden vereenvoudigd en versneld? Kunnen daarvoor uitzonderingen worden toegestaan of moet de procedure in totaliteit worden aangepast? Zijn er nog andere instrumenten, buiten de LDE, waar de procedures een struikelblok vormen om Oekraïense vluchtelingen aan de slag te laten gaan?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: In de paar weken dat ik minister ben, heb ik al mogen aankondigen dat er op een bepaald ogenblik 1700 mensen waren ingeschreven. In de voorbije paar weken is dat gestegen met meer dan 30 procent. Het zijn er nu 2200. Ik zie daar dus een positieve tendens in. Als wij naar het profiel kijken, zijn het veelal vrouwen en hoogopgeleiden. Bijna 60 procent heeft een masterdiploma. Uit eigen ervaring heb ik vanaf dag 1 van de collectieve opvang ingespeeld op hun bereidheid om iets terug te doen voor de opvang en de gastvrijheid die zij hier krijgen. Maar die integratie is iets dat een aantal weken vraagt. Ik heb toch het gevoel dat wij daarin de juiste richting uitgaan.

Verschillende sectoren in het Normaal Economisch Circuit (NEC) vragen om werkzoekenden en vele sectoren geven ook aan dat ze zeker bereid zijn om Oekraïners aan te werven. Op onze communicatie samen met VDAB hebben wij veel reacties op gekregen. VDAB zorgt ervoor dat die vluchtelingen zo snel mogelijk naar een job worden toegeleid die in de lijn van hun interesses, competenties en talenten ligt. Ik hoed mij ervoor om alle vluchtelingen automatisch en enkel en alleen omdat ze vluchteling zijn door te verwijzen naar de LDE. Wij moeten daarin enige omzichtigheid aan de dag leggen. Maatwerk of de LDE is immers bedoeld voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Het is niet omdat je vluchteling bent dat je niet in een redelijke termijn aan de gevraagde competenties kunt voldoen.

Zoals u weet, voorziet de Vlaamse overheid de LDE van zeer veel middelen. Omdat dit toch intensieve trajecten zijn voor personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, gaat hier een relatief groot subsidiebudget naartoe, tot 30 miljoen euro. Om dit budget als een goede huisvader te besteden, screent VDAB grondig de personen die, op basis van hun profiel, ingeschakeld wensen te worden in de LDE.

Met de LDE investeren we concreet in inschakelingstrajecten voor een periode van vijf jaar voor personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt door multiple problemen. De bedoeling is dat de persoon na die vijf jaar in het normaal economisch circuit kan tewerkgesteld worden. De doelgroep voor de LDE en trouwens ook voor de maatwerkbedrijven wordt bepaald aan de hand van het internationaal classificatiesysteem ICF (International Classification of Functioning). Dat is zo vastgelegd in het juridisch kader voor de LDE. Dit instrument werd door de Wereldgezondheidsorganisatie

gevalideerd. Wanneer een persoon gebaat is bij een traject binnen de LDE, dan zal dit blijken uit de analyse via ICF.

Wel is het zo dat de analyse via ICF bemoeilijkt wordt door een beperkte of onbestaande kennis van het Nederlands of zelfs van het Engels van de vluchtelingen. Daarenboven worden ook attesten opgevraagd, zoals een attest dat aantoonde dat er een bepaald gezondheidsprobleem speelt. NARIC (National Academic Recognition Information Centre) laat binnen onderwijs op dit moment toe dat er op basis van 1 bewijsstuk een gelijkwaardigheidsprocedure wordt opgestart voor het erkennen van een diploma. Ik denk dat we ook voor de LDE pragmatisch moeten zijn. VDAB bekijkt dit momenteel, niet specifiek voor Oekraïners maar voor mensen met een andere taalachtergrond.

Mogen deze procedures vlugger gaan? Ja, absoluut. Gemiddeld duurt dit nu een 3-tal maanden of langer. Dat is juist omdat we grondig willen screenen of iemand gebaat is met een inschaling binnen de LDE of binnen een maatwerkbedrijf, dan wel kan doorstromen naar het NEC.

Maandag is er trouwens de rondetafel Sociale Economie met als doel de openstaande vacatures in de sociale economie sneller in te vullen. Ik denk dat het interessant is om de procedure dan even onder de loep te nemen, niet enkel voor de Oekraïense vluchtelingen. Als er een moment is om dat te bekijken, dan is dat wel op het moment waarop de arbeidsmarkt in brand staat, zoals dat nu het geval is.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, in uw antwoord hebt u een dimensie toegevoegd aan de kwestie. Ik had daar ook moeten op ingaan. Het is juist dat die instrumenten bedoeld zijn om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt stap voor stap in het NEC op te nemen. Veel mensen uit Oekraïne zijn, zoals u zei, hoogopgeleid, en zij passen niet meteen in die screeningsinstrumenten voor de doelgroep van de LDE. Bepaalde mensen ervaren toch wel problemen, zoals door een gebrek aan kennis van het Nederlands. Wij moeten daar heel pragmatisch naar kijken. Wie wil werken, moet die kans krijgen, ook al is dat in de LDE. Desnoods is dat met een heel kortstondige bypass in die procedure en screening. Natuurlijk is het nog te zien hoe de oorlog evolueert. Ik juich het toe dat u dit mee wilt nemen in de bespreking binnenkort. Ik hoop dat wij daar een oplossing voor vinden, want een wachttijd van 4 tot 5 maanden is te lang.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Als het over sociale economie gaat, dat ben ik er graag bij. Wij weten allemaal dat sociale economie een mooie oplossing biedt voor wie wat verderaf staat van het NEC. Er zijn heel veel oorzaken waarom iemand extra hulp nodig heeft om de arbeidsmarkt te kunnen betreden. Sociale economie is heel vaak een opstap naar het NEC. Ik heb een concrete vraag, minister. Het veld zou willen dat de indicering veel sneller gaat. We weten ondertussen dat VDAB heel veel van die mensen moet indiceren. Denk maar aan de mensen die vandaag via SINE-middelen (Sociale Inschakelingseconomie) aangesteld worden en die opnieuw geïndiceerd moeten worden. Dat betreft zowat 10.000 mensen over de komende 2 jaar. Ik denk dat hulp voor VDAB daarbij welkom zou zijn. Maar positief is in elk geval dat er enorm veel bereidwilligheid is in de sector. Experts van de maatwerkbedrijven staan open om die mensen ook te ontvangen. Ik kijk alvast uit naar de rondetafel en ik hoop dat VDAB die indicering ook waar kan maken.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik deel zonder discussie de aandacht die er gevraagd wordt voor de snelheid en de doorlooptijd van de procedures. Maar ik ben wel van mening

dat VDAB over voldoende middelen beschikt om dat te doen. Ik zal de kwestie zeker onder de aandacht brengen op de rondetafel. Het moet sneller kunnen. Ik wil zeker feedback geven over wat er op de rondetafel uit de bus zal komen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de maatregel voor het invullen van knelpuntberoepen en het bevorderen van de interregionale mobiliteit – 3402 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik zal misschien beginnen met een ideologisch puntje. We hebben het gisteren in de plenaire vergadering gehad over de arbeidsdeal en het personeelstekort. Ik vind dat het hele probleem van de arbeidskrapte minstens vanuit het zuiden van het land, of vooral vanuit het zuiden van het land, veel te veel met de bril wordt bekeken van niet-waardecreatie: premies geven, geld geven. Ecolo stelde voor om 30.000 euro te geven aan alle 25-jarigen, en nu stelt minister Dermagne voor om mensen die langdurig werkloos zijn, gedurende drie maand een kwart van de uitkering te laten behouden als ze een knelpuntberoep invullen of als ze naar een ander gewest gaan werken dan waar ze wonen. Het is zelfs geen voorstel, het is goedgekeurd bij koninklijk besluit. Het is een premie die volledig cumuleerbaar is met het loon.

Ik heb het moeilijk met dergelijke maatregelen, want ik vind dat dat weeral extra middelen uit de sociale zekerheid weggooien is. Men krijgt een uitkering. Tegenover die uitkering staat de plicht om een job te zoeken. Men krijgt alle mogelijke ondersteuning om een job te vinden: opleidingen, stages, gesprekken, coaching, noem maar op. Ik vind het fout, en een volledig fout signaal naar alle mensen die aan het werk zijn, dat die uitkering behouden kan blijven gedurende drie maanden, al is het maar voor een kwart. Ik vind dat symbolisch zeer fout. We moeten kijken naar de creatie van waarde als we macro-economische zaken willen oplossen, en niet constant naar destructie van waarde. Ik heb het daar dus zeer moeilijk mee.

Nu, minister Dermagne zei dat de maatregel besproken werd in het interfederaal platform, dus met de regio's. Ik was wat gechoqueerd, want ik kan mij niet inbeelden... We kennen elkaar nog niet lang, minister, maar ik zie in u ook iemand die zeer nuchter is, die hands-on is, die voor waardecreatie is, en die heel efficiënt en zuinig omspringt met beschikbare middelen, zeker als het gaat over sociale zekerheid. Dus klopt dat eigenlijk? In welke mate werd die maatregel afgestemd met de gewesten, en zo ja, welk standpunt hebt u of heeft de hele Vlaamse Regering daarover ingenomen?

Is die maatregel eigenlijk wel complementair met al onze Vlaamse inspanningen? Bovendien maakt die maatregel deel uit van een breder interfederaal werkgelegenheidsakkoord. Zijn er dan nog andere maatregelen opgenomen waar wel rekening gehouden werd met de vragen van Vlaanderen? We hebben er een heel pak op tafel gelegd, en deze zat er niet bij.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Ronse, we hebben het daar gisteren ook al even over gehad in de plenaire vergadering. De federale arbeidsdeal zet in op drie belangrijke pijlers, namelijk activering, opleiding en werkbaar werk. Daar zitten ook maatregelen tussen die we vanuit Vlaanderen expliciet hebben gevraagd. We hebben er

gisteren al naar verwezen: de verplichte inschrijving van tijdelijk werkzoekenden, de activering van de ontslagregeling, artikel 39 ter van de arbeidsovereenkomstenwet. Dat zijn allemaal zaken die daar ook in zijn opgenomen. En zoals gisteren ook al is gezegd, is er naast de arbeidsdeal ook de overeenkomst met minister Vandenbroucke rond re-integratie en de RSZ-harmonisering voor maatwerkbedrijven. Er is dus een heel pakket aan maatregelen die ook onze Vlaamse arbeidsmarkt moeten versterken.

Onze arbeidsmarkt schreeuwt inderdaad om nieuwe arbeidskrachten en het is vandaag alle hens aan dek. We moeten alle zeilen bijzetten om die openstaande vacatures in te vullen. Ik denk dat daar geen enkele discussie over is.

U vraagt concreet naar die federale maatregel rond de cumul van de werkloosheidsuitkering, beperkt in de tijd, na een langdurige werkloosheid, in combinatie met een loon. Ik heb gisteren gezegd dat ik daar inderdaad niet warm van word, en dat ik begrepen heb dat mijn voorganger daar ook altijd opmerkingen over gemaakt heeft. We zullen dus ook zeer nauw opvolgen of dat wel leidt tot de gewenste effecten die men vanuit de Federale Regering voor ogen heeft. Wat mij betreft kan dat absoluut niet leiden tot uitstelgedrag, waarbij je zegt dat je eerst twee jaar werkloos blijft, om daarna die maatregel mee te pikken. Ik hoop dat dat niet dat effect zal hebben. Maar als je het heel kritisch bekijkt, kun je die bedenking wel maken, vind ik. Dus we gaan dat zeer nauw monitoren en opvolgen, wat mij betreft.

Daarnaast had de feedback vanuit Vlaanderen ook betrekking op de rol van VDAB bij het vaststellen van tewerkstellingen en knelpuntberoepen. Met dat laatste element is rekening gehouden: het zal aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) zijn om te onderzoeken of een langdurig werkzoekende inderdaad werkzaam is in een knelpuntberoep. Dit onderzoek zal geschieden op basis van de regionale knelpuntberoepenlijst. Het zal dus geen effect hebben op de werking van VDAB.

Verder vroeg u nog naar het bestaan van een interfederaal werkgelegenheidsakkoord. Dat is er niet. De Federale Regering heeft vorig weekend een aantal teksten goedgekeurd in het kader van het federaal werkgelegenheidsakkoord, ook wel de arbeidsdeal genoemd. Mijn mening daarover kent u ondertussen. Op dit moment zie ik dus vooral stappen in de juiste richting. Het zijn allemaal stapjes die we samen moeten zetten richting die 80 procent, ook al willen we soms meer en willen we sneller gaan. Maar ik vind het wel belangrijk om te benadrukken dat wanneer een maatregel uiteindelijk niet succesvol blijkt, we dat moeten durven te zeggen, en dat moeten durven bij te sturen indien objectief kan worden aangetoond dat dat noodzakelijk is.

Ik denk dat ik daarmee tegemoet ben gekomen aan uw belangrijkste vragen, en dat ik mijn antwoorden heb gegeven.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, uit uw antwoord begrijp ik dat we werden geconsulteerd, en dat u aangegeven hebt niet warm te lopen van dat type van maatregelen. Ik denk dat dat een belangrijke nuance is bij de communicatie die Dermagne heeft gedaan.

Ten tweede heb ik een ideologisch bezwaar geschetst, terwijl u een praktisch bezwaar hebt geschetst. Stel, iemand is 23 maand werkloos. Ik zie het al zo voor me: dan wacht je nog een maand met die job te doen, want dan kun je gedurende 3 maand een kwart van je werkloosheidsuitkering meenemen. Ik vrees dus ook, naast het fundamenteel ideologische bezwaar, zeer perverse neveneffecten op het terrein. Het is opnieuw een voorbeeld van een maatregel die we totaal, maar dan ook totaal kunnen missen als de pest. Het is het tegenovergestelde van wat we hier willen.

We zijn ontzettend veel tijd en ook middelen aan het verliezen in de sociale zekerheid. Dat is zeer nefast voor onze economie. Ik vind het jammer dat ik met zo'n negatieve noot moet eindigen, maar ik ben daar echt ontzettend teleurgesteld in.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ik denk dat we tot het fundamentele moeten komen, de interregionale arbeidsmobiliteit. Ik denk dat we enorme kansen laten schieten als we kijken naar het leger van niet-actieven hier in Brussel, en ook in Wallonië. Ik ben zeer tevreden, of heb met heel veel genoeg kennisgenomen van de conceptnota voor nieuwe regelgeving rond interregionale arbeidsmobiliteit van de cd&v-fractie. Ik vind dat daar zeer interessante punten in worden opgesomd.

Maar concreet las ik vandaag in De Tijd, minister, dat er een Vlaams werkgelegenheidsakkoord zou zijn, en dat er zou worden bekeken of de Vlaamse jobbonus ook voor Brusselaars en Waalse werkzoekenden toegepast zou kunnen worden. Ik denk dat dat natuurlijk wel een aanmoediging zou kunnen zijn voor mensen uit de regio's waar de tewerkstelling kleiner is om hier in Vlaanderen te komen werken. Dat is een zeer concreet iets om die interregionale arbeidsmobiliteit te bevorderen.

Ten tweede weten we niet of hetgeen in de federale arbeidsdeal naar voren is geschoven, zal werken. Maar ik heb toch ook goed begrepen dat de sociale partners hier in Vlaanderen, dus zowel Voka als de werknemers, heel duidelijk zeggen dat zij een premie voor wie niet actief is, bovenop het loon om te gaan werken, zinvol vinden. De vraag is dan waarom dat wel zou werken voor mensen die niet actief zijn, en niet zou werken voor mensen die al langdurig werkloos zijn en op zoek zijn.

Dus de Vlaamse sociale partners schuiven het naar voren voor de twee groepen, terwijl federaal het doet voor de langdurig werkzoekenden. Wat gaat Vlaanderen doen? Ik denk dat we alles moeten doen om langdurig werkzoekenden aan de slag te krijgen, uit welke regio ze dan ook mogen komen, via de beste manier om effectief mensen aan de slag te krijgen en te houden. Dus ik kijk daar nogal pragmatisch naar en veel minder ideologisch, omdat ik denk dat het alle hens aan dek is. Ik denk dat we maatregelen heel zorgvuldig moeten uittekenen en snel en zorgvuldig moeten evalueren. En als ze niet werken, dan moeten we daar ook geen geld tegenaan blijven smijten. Zo simpel is het.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Wat de federale maatregel betreft, onthoud ik toch vooral dat het een goede zaak is dat ook de federale overheid zich van het probleem bewust is, en op haar manier ook iets probeert te doen aan de krapte op de arbeidsmarkt. We moeten dat inderdaad opvolgen. We zullen zien of het werkt. Maar ik denk dat het toch vooral belangrijk is dat alle overheden samenwerken om daar effectief iets aan te doen. Dat is ook wat werkgevers van ons vragen: doe er iets aan, zorg dat we die vacatures ingevuld krijgen.

Waar ik het over wil hebben, en het sluit wat aan bij collega Gennez, is dat we natuurlijk op Vlaams niveau een werkgelegenheidsakkoord hebben. En een van de problemen bij het aanmoedigen van mensen om een knelpuntopleiding te volgen, is vaak dat je niet altijd de garantie hebt dat men, na het volgen van die opleiding, ook effectief doorstroomt naar zo'n knelpuntjob. Dat is toch iets waar we goed over moeten waken: dat we niet heel veel investeren in mensen om een opleiding te volgen, waarna die mensen afhaken als het erop aankomt om die knelpuntjob effectief in te vullen.

In het werkgelegenheidsakkoord van de Vlaamse sociale partners staat het idee om, zoals collega Gennez zei, mensen die twee jaar inactief zijn, een premie te geven, zowel bij de start als bij het einde van de knelpuntopleiding. Mijn vraag is

of dat inderdaad nog hetgeen is waarmee men speelt. Is dat nog het idee dat op tafel ligt? En zou het toch niet beter zijn om er ook voor te zorgen dat men die knelpuntjob ook aanneemt, dat men die job ook invult? Daar zou men toch nog eens goed moeten nadenken, zodat we niet enkel het starten of het volgen van die opleiding aanmoedigen, maar vooral ook die doorstroming.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Om met dat laatste te beginnen: daar ben ik volledig mee akkoord, en dat zal ook zo zijn. Dat zijn inderdaad die drie trappen die daarin zitten. Dat is een belangrijke opmerking of een voorzet die ik graag binnenkop, collega Ongena.

Maar mijn glas is altijd halfvol, dat zullen jullie al wel gemerkt hebben. Ik ben absoluut voorstander om heel positief te zijn: we moeten inderdaad iedere kans die er vandaag ligt, en iedere kans die zich voordoet om iets te doen aan de krapte, omarmen, samen met de federale collega's.

Dat wil niet zeggen dat we niet wat kritisch mogen zijn ten aanzien van sommige maatregelen. De ene maatregel zullen we al wat meer met argusogen en veel nauwer volgen dan de ander. Dat spreekt voor zich. Dan verwijs ik naar de kritische vragen van collega Ronse op dat vlak.

Interregionale mobiliteit is een hele belangrijke pijler van het werkgelegenheidsakkoord, dat is al herhaaldelijk gezegd. We zijn deze week naar Brussel geweest om daar letterlijk en figuurlijk de hand te reiken, en om het aanwezige arbeidspersoneel nog meer te verleiden naar de Vlaamse arbeidsmarkt.

Wat uw vraag rond de jobbonus betreft: dat is nu nog niet aan de orde, maar het ligt wel al op tafel, en het is zeker al besproken. Daar durven we de evaluatie van te maken: wat kan de impact zijn wanneer we mensen van buiten Vlaanderen ook naar hier willen toeleiden, en als je hen ook de mogelijkheid geeft op een jobbonus? Maar ik moet herhalen dat die eerste uitbetaling daar niet voorzien is.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik vind echt dat we moeten stoppen met premies te geven aan mensen opdat ze zouden gaan werken. De arbeidsmarkt staat keihard in brand. Uitkeringen laten meenemen, premies geven en dit en dat – laat ons daar gewoon mee stoppen. We zitten met een gigantisch overheidsdeficit. De middelen om te herverdelen, om voor mensen te zorgen die het moeilijk hebben, zijn schaars. We zullen er steeds meer nodig hebben. Er wordt nu met helikoptergeld gegooid van hier tot in Tokio. Ook die maatregel is er zo een, en die zal volgens mij het tegenovergestelde effect hebben. Ik wijs er nog eens op: bij iemand die 23 maand langdurig werkloos is zal het gegarandeerd een maand langer duren voordat die persoon in kwestie zou werken. Dus ik vind het een compleet nutteloze maatregel. Ik begrijp niet waarom er niet meer consternatie is.

Maar ik heb goed gehoord dat de minister er nu ook niet warm van loopt, en dat is zijn manier om op een heel beleefde en voorname manier te zeggen wat ik ervan denk. Maar dat is een woord dat ik hier nooit zou durven uit te spreken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.